

Snus och e-cigarett ökar enligt den nationella skolundersökningen 2022

I slutet av året redovisade CAN för den nationella skolundersökningen för 2022. Det är som tidigare elever i årskurs 9 och gymnasieåret 2 som svarar på en omfattande enkät som tar upp framför allt intag av alkohol, narkotika, läkemedel, tobak, dopning och spel om pengar. Syftet med den årliga frågeenkäten är att ge en bild av ungdomars erfarenheter av olika substanser under en lång tidsperiod.

Alkoholkonsumtionen hos de undersökta grupperna har sedan millennieskiftet praktiskt taget halverats. I årets undersökning redovisar 38 procent i åk 9 att de under de senaste 12 månaderna druckit alkohol. Motsvarande siffra för gymnasieungdomarna var 67 procent.

Undersökningen tar också reda på om alkoholkonsumtionen ställt till med några bekymmer. Den självrapporterade problembördan har minskat i takt med konsumtionsminskningen, men intressant är att den nu för niondeklassarna ökat. Bland de vanligaste problemen är att saker och kläder gått sönder, gräl vänner eller ovänner emellan eller att man blivit fotograferad eller filmad i en pinsam eller kränkande situation.

Bland gymnasieeleverna har problembördan dock minskat successivt sedan början av 2000-talet.

Rökningen minskar kraftigt bland svenska ungdomar. Särskilt stor har nedgången varit under 2010-talet. Dock ses i årets mätning att tobaksrökning uppvisar en liten uppgång bland gymnasieeleverna.

Snusning ökar mer och mer i båda årskurserna. Särskilt kraftig har uppgången varit bland flickor. Pojkar snusar dock fortfarande i större omfattning än flickor. År 2022 var det 11 procent som snusade i årskurs 9 och 24 procent bland gymnasieeleverna.

E-cigarett har sedan något år gjort sitt intåg bland skoleleverna. Här ses en ökning från föregående år då det i båda årsklasserna var 5 procent som använt e-cigarett medan siffran för 2022 blev 20 procent för niondeklassarna och 24 procent för gymnasieeleverna.

Undersökningen redovisar också sammanlagt att det var 44 procent i årskurs 9 och 62 procent i gymnasieår 2 som någon gång under året rökt, snusat eller inhalerat e-cigarett.

Narkotikaanvändningen har under de senaste 20 åren varit låg i båda årskullarna. Under 2022 var det 6 procent av niondeklassarna och 15 procent av gymnasieeleverna som använt narkotika, vanligen cannabis. Läger man till användningen av narkotikaklassade läkemedel utan läkarordination blir andelen användare större: 15 procent för niorna och 20 procent för gymnasisterna.

Intaget av de receptbelagda sömn- och ångestdämpande läkemedlen har under de senaste tre decennierna varit stabilt även om det var en liten uppgång under 1990-talet så sjönk användandet igen. Under de senaste tio åren har användningen för dessa årsgrupper ökat något. I årets undersökning var andelen användare 6 procent i årskurs 9 och 5 procent i

gymnasiegruppen. Läger man samman alla tre läkemedelsgrupperna blir det 11 procent, lika för båda årskurserna.

En del av frågeformuläret handlade om sniffning, boffning och för första gången lustgas. Sniffning och boffning har över tid minskat och ligger nu på historiskt låga nivåer: 4 procent för årskurs 9 och 3 procent för gymnasieår 2.

För lustgas finns inga jämförelsesiffror. I årets enkät var det 6 procent bland niorna som någon gång under senaste året använt lustgas, motsvarande för gymnasiet var det 17 procent. Det var lika vanligt bland pojkar och flickor, lite fler i storstadskommunerna.

Erfarenheten av anabola androgena steroider har legat på omkring 1 procent under de senaste 20 åren. Samma resultat för detta år och lika i de båda årskurserna.

När det gäller spel om pengar så ses en nedgående trend under 2000-talet, men den verkar ha brutits nu. Det ses en lätt ökning med övervikt för pojkar som uppenbarligen är mer spelintresserade än flickor (25 procent respektive 9 procent). Även om en ökad spelbenägenhet noteras så framkommer inte att andelen riskabla spelvanor har ökat.

Ansvarig för utredning har i år varit Martina Zetterqvist, som är utredare på CAN (Centralförbundet för Alkohol och Narkotika).

can.se